

דוח מבקר המדינה | חשון התשפ"ג | נובמבר 2022

משרד הכלכלה והתעשייה

התמודדות הממשלה עם הגידול במסחר המקוון - ביקורת מעקב

התמודדות הממשלה עם הגידול במסחר המקוון - ביקורת מעקב

רקע

הכלכלה הדיגיטלית היא תופעה המעוררת בשנים האחרונות עניין רב בהיבטי הצרכנות, התחרות והפרטיות, והיא נמצאת על סדר יומן של רשויות רבות בעולם, בין היתר לאור העלייה בכוחן של ענקיות המרשתת (אינטרנט), הרשתות החברתיות והפלטפורמות הדיגיטליות. מ-2017 עד 2020 עלה שיעור הפדיון הממוצע השנתי בעולם למשתמש, במסחר המקוון, בכ-1% בשנה, וב-2021 היה גובהו כ-1,000 דולר. ב-2025 הוא צפוי לעמוד על כ-1,174 דולר. הפדיון הממוצע השנתי במסחר המקוון למשתמש בישראל צפוי לעלות מכ-1,101 דולר ב-2017 לכ-2,311 דולר ב-2025. שיעור השימוש ברכישה מקוונת, שעמד על כ-28% ב-2017, עלה ב-2020 לכ-45%. בשנת 2022 בוטל הפטור ממע"ם על יבוא אישי במדינות האיחוד האירופי ובאוסטרליה. בארה"ב הפטור ממע"ם ומכס עומד על 800 דולר. בישראל, משלוח המכיל סחורות שערכן הכולל עד 75 דולר פטור לחלוטין ממיסי יבוא, ובסכומים גבוהים יותר המיסוי מדורג.

לכלכלה הדיגיטלית השלכות חשובות לנוכח התמורות הגדולות שהתרחשו בעולמות המסחר והצרכנות, בשירותים דיגיטליים, במנועי חיפוש, ברשתות חברתיות, בשירותי ענן ועוד, ולנוכח איסוף המידע על הרגלי צריכה והעדפות של צרכנים. כל אלה מציבים אתגרים לאומיים וגלובליים ניכרים, המחייבים בחינה מחודשת של האסדרה הקיימת, וכן פיתוח ושילוב של כלים מתקדמים לניתוח ואכיפה.

בשנת 2018 פרסם משרד מבקר המדינה דוח בנושא התמודדות הממשלה עם הגידול במסחר המקוון (להלן - הדוח הקודם)¹. הדוח העלה ליקויים בהתמודדות הממשלה עם נושא זה, ובהם: הרשויות המוסמכות טרם השלימו שינויי אסדרה הנוגעים ליבוא אישי ולחוקיות היבוא, וצו יבוא אישי לא תוקן באופן שיקל יבוא מסוג זה; לרשות להגנת הפרטיות במשרד המשפטים לא היה פתרון טכנולוגי המאפשר שליפה אוטומטית של נתונים על סעיפי החוק שבגינם נקבעו הפרות בתיקי האכיפה ועל היקף השימוש שלה בסמכותה להטיל קנס כספי על המפירים; ומשרד החינוך לא לימד בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים תוכניות לחינוך פיננסי ולצרכנות נבונה במרשתת.

דוח זה עוקב אחר תיקון הליקויים שעלו בדוח הקודם.

1 מבקר המדינה, דוח שנתי 69 א (2018), "התמודדות הממשלה עם הגידול במסחר המקוון", עמ' 209.

נתוני מפתח

59%	53%	12 מיליארד ש"ח	5 מיליארד ש"ח
שיעור הצרכנים שסבלו מעוולות ² בעסקאות במרשתת בתחום המזון, מבין הקונים בתחום (כפי שעלה בסקר משרד מבקר המדינה)	שיעור העסקים בישראל שרשמו גידול מתון (עד 25%) בהיקף הפעילות במסחר מקוון בעקבות מגפת הקורונה	תחזית ההכנסות מהמסחר המקוון בישראל ב-2025	ההכנסות מהמסחר המקוון בישראל ב-2020
36%	50%	107	35%
שיעור העסקים הקטנים והבינוניים שהמסחר המקוון היה יותר מ-50% מסך המחזור שלהם ב-2021	שיעור בני ה-16 - 18 שקונים במרשתת יותר מפעם בחודש	הליכי האכיפה המינהליים שביצעה הרשות להגנת הפרטיות ב-2020 כנגד מפירי הוראות החוק	השיעור הממוצע של הצרכנים שסבלו מעוולות, מבין הקונים בכל התחומים (כפי שעלה בסקר משרד מבקר המדינה)

פעולות הביקורת

בחודשים אוגוסט 2021 - דצמבר 2021 (להלן - מועד סיום הביקורת) ביצע משרד מבקר המדינה ביקורת מעקב ובה נבדקו הפעולות שנקטו משרדי ממשלה שונים לתיקון הליקויים שעלו בדוח הקודם ומידת השיפור שחלה לאחר התיקון. ביקורת המעקב נעשתה בעיקר ביחידת הממונה על חוקיות היבוא, בסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים (להלן - הסוכנות לעסקים קטנים) ובאגף הבכיר להכשרה מקצועית ולפיתוח ההון האנושי שבמשרד הכלכלה והתעשייה (להלן - משרד הכלכלה). בדיקות השלמה נעשו במשרד המשפטים, בנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות וברשות להגנת הפרטיות שבמשרד המשפטים (הרשות להגנת הפרטיות), במזכירות הפדגוגית במשרד החינוך (להלן - משרד החינוך), במועצה הישראלית לצרכנות, ברשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים שבמשרד לשוויון

² העוולות: המתנה ממושכת; קבלת מוצר פגום; חיוב מעבר לעלות המוצר או השירות; אי-קבלה של המוצר או השירות; סירוב לניסיון החזרה של מוצר; קושי להתנתק משירות; סירוב לקבל תשלום בתעודת זיכוי.

חברתי, במינהל התכנון במשרד הפנים, ברשות התחרות, במינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה, במשרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן - משרד התחבורה), במשרד הבריאות, במשרד התקשורת, במשרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים (להלן - משרד האנרגיה), במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן - משרד החקלאות), במכון היצוא הישראלי (להלן - מכון היצוא), ובעיריות באר שבע, ראשון לציון, כפר סבא ואשדוד. ביקורת המעקב הורחבה לבדיקת חוזים אחידים והנגשת מסחר מקוון למגזר החרדי. במסגרת הליכי הביקורת, משרד מבקר המדינה ביצע סקר שיתוף ציבור במרשתת בנושא "סוגיות בצרכנות".

תמונת המצב העולה מן הביקורת

ממצאים שעלו בביקורת הנוכחית

שיעור קוראי תנאי השימוש והעולות בקרב צרכנים במסחר מקוון - בהתאם לממצאי סקר מבקר המדינה מדצמבר 2021 92% ממשתתפי הסקר מבצעים רכישות במרשתת, ו-56% מהמשתתפים אינם קוראים את תנאי השימוש באתר הקנייה. שיעור הצרכנים הרוכשים ביגוד והנעלה במרשתת עומד על 58%, ו-45% מהם דיווחו שנעשתה להם עוולה. בענף המזון שיעור הצרכנים הרוכשים במרשתת עומד על 42%, ו-59% מהם דיווחו שנגרמה להם עוולה.

מסחר מקוון במגזר החרדי - עלה כי נכון לשנת 2020 רק כרבע מהאוכלוסייה החרדית הבוגרת מבצעת רכישות מקוונות, לעומת יותר ממחצית משאר האוכלוסייה וכן נמצאו חסמים בכישורי האוריינות הדיגיטלית בקרב אוכלוסייה זו.

בחינת חוזים אחידים של אתרי הסחר המקוון ע"י משרד המשפטים - עלה כי משרד המשפטים פועל באמצעות הגשת התייצבויות של היועץ המשפטי לממשלה והגשת התנגדויות להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות רלוונטיות. עם זאת אין הוא פועל לבדיקת חוזים אחידים-תקנונים של אתרי הסחר המקוון באופן יזום מבעוד מועד.

היקף הליכי אכיפה על ידי הרשות להגנת הפרטיות - עלה כי ב-2020 מחד גיסא חלה עלייה של 22% בפתיחת תיקי הליכי אכיפה מינהליים מ-88 תיקים ב-2019 ל-107 תיקים ב-2020 על ידי הרשות להגנת הפרטיות, ומאידך גיסא חלה ירידה של 40% בהשלמת הטיפול בהליכי אכיפה מ-58 תיקים ב-2019 ל-35 ב-2020. כמו כן, חלה עלייה בפתיחה של הליכי אכיפה פליליים ובהשלמת הטיפול בהם. עם זאת, נמצא כי היקף הקנסות הכולל שניתן עמד על כ-135 אש"ח, זאת אל מול סחר מקוון בישראל בשנת 2020 בהיקף של כ-5 מיליארד דולר. חוק הגנת הפרטיות כולל הגדרות לא עדכניות של מושגי מפתח, ואינו נותן מענה לסוגיות משמעותיות במסחר מקוון. עם זאת נמצא כי משרד המשפטים פעל לאסדרת הנושא וכי ביוני 2021, החל משרד המשפטים לקדם את חקיקתו של חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 14) ובנובמבר 2021 אישרה ועדת השרים לחקיקה את הצעת החוק. בינואר 2022 הונחה על שולחן הכנסת ואושרה בקריאה ראשונה. כן נמצא כי משרד המשפטים פרסם נייר עמדה בנושא הזכות לניוד מידע.

תיקון הליקויים מהביקורת הקודמת

תוכניות לחינוך פיננסי במשרד החינוך - בביקורת הקודמת נמצא כי כל התוכניות לחינוך פיננסי, אינן עוסקות בנושא צרכנות נבונה במרשתת. בביקורת הנוכחית נמצא כי **הליקוי תוקן במידה מועטה**: עלה מדוח הרגלי קניה (יוני 2019) כי בגילי 16 - 18 ישנה מעורבות הורית בולטת בתשלום עבור הקניות במרשתת, ועם זאת כשליש מהנוער בגילים אלו שנוהג לקנות במרשתת משלם על הקנייה בעצמו. עוד עלה מהסקר כי עצמאות פיננסית בולטת יותר בקרב הבנים ועולה עם הגיל, ונמצא קשר בין תדירות הקנייה לעלייה בדיווח על תשלום עצמאי. מממצאי הביקורת עולה כי מספר המשתתפים בשבוע גלישה בטוחה שערך משרד החינוך בפברואר 2022 עמד על 191 אלף תלמידים ובשבוע הכסף שנערך במרץ 2022 השתתפו רק 4,000 תלמידים מתוך סך כולל של כ-758 אלף תלמידים בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה במערכת החינוך בשנת הלימודים תש"פ. עוד עולה כי, עד מועד סיום הביקורת, משרד החינוך גבש תכנים בנושא סחר מקוון שאמורים להשתלב במסגרת התכנית המשרדית הרב גילית אך טרם השלים אשור התכנים והטמעתם. כן נמצא כי בתוכנית העתידית של משרד החינוך בנושא המסחר המקוון אין התייחסות לנושא ההגנה על הפרטיות וההונאות במרשתת.

אזרחים ותיקים - בביקורת הקודמת נמצא כי סדנאות הסברה בנושא "צרכנות נבונה" אינן שמות דגש על נושא צרכנות נבונה במרשתת. בביקורת הנוכחית נמצא כי **הליקוי לא תוקן**: סך המודרכים במסגרת תכנית ישראל דיגיטלית בשנים 2018 - 2021 שהם אזרחים ותיקים עמד על כ-8,400 בתחום צרכנות נבונה וכ-5,000 בתחום שמירה על פרטיות ובטיחות במרשתת, מתוך אוכלוסיית האזרחים הוותיקים במדינה המוערכת בכ-1,128,000 נכון לשנת 2020. עם זאת, המשרד לשוויון חברתי והמועצה הישראלית לצרכנות לא מיפו את הצרכים והחסמים של אוכלוסיית האזרחים הוותיקים ולא השלימו גיבוש תכנית לנושא הצרכנות במרשתת בקרב האוכלוסייה הוותיקה.

עסקים קטנים במגזר הערבי - בדוח הקודם נמצא כי אין גוף פרטי או ממשלתי המחזיק בנתונים על מספר העסקים הקטנים מהמגזר הערבי המוכרים במרשתת. גם הרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים שבמשרד לשוויון חברתי אינה מחזיקה במידע כזה, ואין היא מקיימת מחקרים לאיתור הקשיים והצרכים של המגזר בנושא המסחר המקוון. בביקורת המעקב עלה כי **הליקוי תוקן במידה מועטה**: על פי סקר איגוד האינטרנט הישראלי ב-2020 היה שיעור האנשים שלא ביצעו קניות במרשתת בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה פי 11 משיעורם באוכלוסייה היהודית ועומד על 57%. עם זאת, הסוכנות לעסקים קטנים והרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים לא אספו מידע על מספר העסקים הקטנים מהמגזר הערבי המוכרים במרשתת. לרשות אין תוכנית למגזר זה בנושא המסחר המקוון, והסוכנות פועלת באמצעות סניפי מעו"ף, אך בהיעדר מידע על מספר העסקים הקטנים במגזר היא איננה מודדות האם פעולותיה יעילות.

איסוף נתונים על הפעילות בתחום המסחר המקוון ע"י רשויות מקומיות - בדוח הקודם הומלץ כי הרשויות המקומיות יתנו דעתם על השינוי בתמהיל הצריכה ועל השפעתו על מרכזי המסחר הקיימים והעתידיים במרחב הפיזי, ובעקבות זאת יבחנו את הצורך בגיבוש קווים מנחים לתכנון אזורי מסחר בתוכניות המתאר לסוגיהן, מיקומם ופריסתם המרחבית. בביקורת המעקב עלה כי **הליקוי תוקן במידה מועטה**: העיריות שנבדקו (אשדוד, כפר סבא, באר שבע) לא אספו נתונים מסודרים על הפעילות בתחום המסחר

המקוון בעיר, ולכן לא יכלו לבחון כיצד הגידול במסחר מסוג זה משפיע על מספרם, גודלם או מיקומם של מרכזים מסחריים מתוכננים ועל הרחבה של מרכזים מסחריים קיימים.

צו יבוא אישי - בדוח הקודם נמצא כי משרדי הכלכלה והאוצר טרם השלימו את הקמת המערכת הממוחשבת ליבוא אישי, הרשויות המוסמכות עדיין לא השלימו את שינויי האסדרה הנוגעים ליבוא אישי ולחוקיות היבוא, וצו יבוא אישי התשע"ט-2018 (להלן - צו יבוא אישי) לא תוקן באופן שיאפשר הנפקת אישור על עמידה בדרישות חוקיות היבוא בתוך שני ימי עבודה. בביקורת המעקב עלה כי **הליקוי תוקן באופן מלא**: צו יבוא אישי תוקן באופן שמאפשר הנפקת אישור על עמידה בדרישות חוקיות היבוא בתוך שני ימי עבודה, וכן הופעלה מערכת ממוחשבת ליבוא אישי של רשות המיסים ומשרד הכלכלה.

חוקיות היבוא - בדוח הקודם נמצא כי חלק מהרשויות המוסמכות טרם החלו להתאים את יבוא המוצרים שבאחריותן לכלל היבוא האיש, ולצמצם את מספר המוצרים שיש להמציא עבור יבואם אישורים על עמידה בדרישות חוקיות היבוא. עוד נמצא כי חלק מהשינויים דורשים התאמות בחקיקה ובנהלים הרלוונטיים. בביקורת המעקב עלה כי **הליקוי תוקן באופן מלא**: הרשויות המוסמכות, ובהן משרדי הבריאות, החקלאות והתחבורה, סיימו להתאים את יבוא המוצרים שבאחריותן לכללי היבוא האיש.

תיקון חוק הגנת הפרטיות - בביקורת הקודמת נמצא כי חוק הגנת הפרטיות כולל הגדרות לא עדכניות של מושגי מפתח ואינו נותן מענה לסוגיות משמעותיות במסחר המקוון. בביקורת הנוכחית נמצא כי **הליקוי תוקן במידה רבה**: משרד המשפטים לא תיקן את החוק. עם זאת, משרד המשפטים פרסם נייר עמדה בנושא הזכות לניוד מידע והוא פועל לאסדרת הנושא.

הנגשת אתרי מסחר מקוון לאנשים עם מוגבלויות - בדוח הקודם נמצא כי הנציבות לא אספה מידע המלמד באיזו מידה התיקון לתקנות תורם להנגשת האתרים עבור אנשים עם מוגבלות, ומידע על שיעור האנשים עם מוגבלות המשתמשים במרשתת, לרבות אתרי מסחר מקוון. בביקורת המעקב עלה כי **הליקוי תוקן במידה רבה**: הנציבות מפיקה מדי שנה דוח סטטיסטי על אנשים עם מוגבלויות בישראל, הגבירה את האכיפה ובדקה 486 אתרים; עוד עלה כי אתרים חיוניים ומרכזיים הונגשו לציבור. עם זאת, הדבר לא הביא לידי עלייה בשיעור האנשים עם מוגבלות המשתמשים בהם, שכן מנתוני הנציבות עולה כי שיעור האנשים עם מוגבלויות שהשתמשו במרשתת לרכישת מוצרים ושירותים נשאר דומה בשנים האחרונות ואף ירד מעט (37% ב-2017 לעומת 35% ב-2019).

עיקרי המלצות הביקורת

על משרד הכלכלה ומשרד האוצר, המובילים את המאבק ביוקר המחיה, בהתייעצות עם רשות התחרות, לבחון את הגדלת הפטור ממיסים ביבוא האישי ככלי נוסף להפחתת יוקר המחיה, ואף לשקול הגדלת הפטור ממס לגבי מוצרים ותחומים ומוצרים שבהם קיימים כשל שוק או ניצול לרעה וגביית מחיר מופרז של מונופולים או יבואנים בלעדיים בעלי כוח שוק משמעותי.

על משרד המשפטים לפעול באופן יזום לבדיקת חוזים אחידים-תקנונים של אתרי מסחר מקוון ולפעול להשלים את בחינת עדכונם של חוק הגנת הפרטיות לצורך מתן מענה להתפתחויות הטכנולוגיות והמסחריות, לגידול במסחר המקוון ולכלל ההשלכות הנובעות מכך על הגנה על פרטיות הצרכנים.

על הרשות להגנת הפרטיות לבחון את ההלימה בין היקף האכיפה המבוצע על ידה, למול היקפי הסחר המקוון. מומלץ לגבש תכנית אכיפה יזומה ולעודד את הציבור לפנות לרשות בכל מקרה בהם הציבור חש כי נעשה שימוש במידע שנמסר על ידו שלא למטרה שלשמה הוא נמסר.

על המשרד לשוויון חברתי והמועצה הישראלית לצרכנות למפות את הצרכים והחסמים של אוכלוסיית האזרחים הוותיקים ולגבש עבודה תוכנית ייעודית לנושא הצרכנות במרשתת.

מומלץ כי משרד הכלכלה והרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי יבחנו דרכים להנגיש את התכנים בנושא מסחר מקוון לציבור החרדי, בהתחשב בצרכיו. גידול בשימוש במרשתת במגזר זה יכול לתרום לגידול הפרייה והפדיון במשק.

מומלץ כי הסוכנות לעסקים קטנים והרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים יפעלו בשיתוף פעולה לקבלת הנתונים על השתתפות המגזר הערבי במסחר המקוון ויכינו לאוכלוסייה זו תוכניות ממוקדות בנושא זה, כדי לסגור את הפערים בשימושים במרשתת לרכישות מקוונות בינם ובין המגזר הכללי. עוד מומלץ כי הסוכנות לעסקים קטנים תבצע את החלקים הרלוונטיים של החלטת ממשלה 550: להמשיך את פעילות הסוכנות בחברה הערבית; לפתח מסלולי ייעוץ ייחודיים למגזר הערבי, מענקים ותמריצים מבוססי הצלחה שיקדמו את יכולות העסקים הקטנים והבינוניים בחברה הערבית.

מידת תיקון עיקרי הליקויים שעלו בדוח הקודם

הגוף המבוקר	הגוף המבוקר	הליקוי בדוח הביקורת הקודם	מידת תיקון הליקוי שעלה בביקורת המעקב			
			לא תוקן	תוקן במידה מועטה	תוקן במידה רבה	תוקן באופן מלא
פטור ממס ביבוא אישי	משרד האוצר ומשרד הכלכלה	על משרד האוצר ומשרד הכלכלה לבחון אם די בצעדים שהם נוקטים כדי להביא לצמצום הפגיעה במגזר הקמעונאי				
מחשבון מכס ליבוא אישי, תיקון צי יבוא אישי	משרד האוצר ומשרד הכלכלה	משרדי הכלכלה והאוצר טרם השלימו את הקמת המערכת הממוחשבת ליבוא אישי, הרשויות המוסמכות עדיין לא השלימו את שינויי האסדרה הנוגעים ליבוא אישי ולחוקיות היבוא, וצי יבוא אישי לא תוקן באופן שתתאפשר הנפקת אישור על עמידה בדרישות חוקיות היבוא בתוך שני ימי עבודה				
הגנה על פרטיות הצרכן באתרי מסחר מקוון	משרד המשפטים	החקיקה הקיימת בחוק הגנת הפרטיות כוללת הגדרות לא עדכניות של מושגי מפתח, ואינה נותנת מענה לסוגיות חשובות במסחר מקוון				
פעולות של אכיפה של הרשות להגנת הפרטיות	הרשות להגנת הפרטיות	הרשות להגנת הפרטיות לא מסרה למשרד מבקר המדינה מידע על היקף הפרות חוק הגנת הפרטיות שהובאו לידיעתה בנושא איסוף מידע מקוון ועל היקף השימוש שלה בסמכותה להטיל קנס כספי על המפירים				
המלצות פרטניות בנוגע לחסמים הקיימים ברשויות המוסמכות	הרשויות המוסמכות	חלק מהרשויות המוסמכות טרם החלו להתאים את יבוא המוצרים שבאחריותן לכלל היבוא האיש, ולצמצם את מספר המוצרים שיש להמציא עבור יבואם אישורים על עמידה בדרישות חוקיות היבוא, וחלק מהשינויים דורשים התאמות בחקיקה ובנהלים הרלוונטיים				

מידת תיקון הליקוי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	הגוף המבוקר
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
				הנציבות לא אספה מידע המלמד באיזו מידה התיקון לתקנות תורם להגשת האתרים עבור אנשים עם מוגבלות, ומידע על שיעור האנשים עם מוגבלות המשתמשים במרשתת, לרבות אתרי מסחר מקוון, מכל האנשים עם מוגבלות	נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות	התיקון לתקנות הנגישות
				על משרד החינוך לקדם שילוב של חינוך לצרכנות נבונה במרשתת, על כל מאפייניה, בתוכניות קיימות נוספות	משרד החינוך	חינוך והסברה בנושא הצרכנות המקוונת
				על המשרד לשוויון חברתי והמועצה לצרכנות לשלב ידיים ולאגם משאבים כדי למפות את הצרכים והחסמים של אוכלוסיית האזרחים הוותיקים ולגבש עבורה תוכנית ייעודית לנושא הצרכנות במרשתת. מומלץ שהמועצה תדגיש את נושא המסחר המקוון בסדנאותיה ותיתן סיוע בנושא	המשרד לשוויון חברתי והמועצה לצרכנות	חינוך והסברה לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים
				על הסוכנות לעסקים קטנים ומכון היצוא לבחון יחד אם יש מקום לשיתוף פעולה ביניהם או לכל הפחות לשיתוף ידע בקורסים בנושא המסחר המקוון	הסוכנות לעסקים קטנים ומכון היצוא	שיתוף פעולה בין הסוכנות לעסקים קטנים ומכון היצוא
				על מכון היצוא לבחון במהלך הזמן לא רק את שביעות רצון המשתתפים בקורסים שלו אלא גם את יעילות הקורסים בסיוע למשתתפים להשתלב במסחר המקוון	מכון היצוא	

סיכום

בשנים האחרונות צמח השוק הקמעונאי המקוון בישראל בשיעור שנתי של כ-33%, ומעריכים שב-2025 יגיע ל-12 מיליארד דולר. המסחר המקוון - יבוא אישי מחו"ל ורכישות מספקים מקומיים - מאפשר לצרכנים גישה לשווקים חדשים ולמגוון כמעט בלתי מוגבל של טובין במחירים שונים. במשק בישראל, המתאפיין בריכוזיות על-ענפית יתרה בהשוואה לשווקים אחרים, היבוא האישי הוא ערוץ להגברת התחרות ולהפחתת יוקר המחיה. לצד זאת הגידול במסחר המקוון מציב אתגרים לאומיים וגלובליים המחייבים בחינה מתמדת של האסדרה הקיימת, כדי להביא לשגשוג המשק כולו.

ביקורת המעקב העלתה כי חלק מהליקויים שנמצאו בדוח הקודם תוקנו; על משרדי הממשלה והגופים הרלוונטיים להשלים את תיקון הליקויים ויישום ההמלצות מהדוח הקודם. לנוכח גל עליות המחירים במשק והעלייה ביוקר המחיה בישראל, מומלץ כי משרד הכלכלה ומשרד האוצר, המובילים את המאבק ביוקר המחיה, בהתייעצות עם רשות התחרות, יבחנו את השימוש בפטור ממיסים ביבוא האישי ככלי נוסף במאבק, תוך איזון הצורך להגן על חלקים מסוימים במגזר הקמעונאי. בכלל זאת מומלץ אף לשקול הגדלת הפטור ממס לגבי מוצרים ותחומים שבהם קיימים כשל שוק או ניצול לרעה וגביית מחיר מופרז של מונופולים או יבואנים בלעדיים בעלי כוח שוק משמעותי.

